

Міністерство освіти і науки України
Центральноукраїнський національний технічний університет
Кафедра «Експлуатація та ремонт машин»

ПРАВИЛА ДОРОЖНЬОГО РУХУ

Методичні рекомендації до виконання практичних робіт для здобувачів спеціальності
«Автомобільний транспорт» денної та заочної форми навчання

Затверджено на засіданні
кафедри експлуатації та ремонту машин
протокол № 19 від 10.06. 2026р.

С.Є.Катеринич, А.Є.Солових. ПРАВИЛА ДОРОЖНЬОГО РУХУ. Методичні рекомендації до виконання практичних робіт для здобувачів спеціальності «Автомобільний транспорт» денної та заочної форми навчання // Укл. С.Є.Катеринич, А.Є.Солових – Кропивницький, ЦНТУ, 2026. – 50 с.

Методичні рекомендації призначені для здобувачів спеціальності «Автомобільний транспорт» денної та заочної форми навчання. Вони спрямовані на розвиток знань з правил дорожнього руху.

Методичні рекомендації можуть бути використані для індивідуальної роботи здобувачів під керівництвом викладача.

Рецензент: доктор технічних наук, професор кафедри “Експлуатація та ремонт машин” – Кулешков Ю.В.

ПЕРЕДМОВА

Прискорення науково-технічного прогресу, розвиток сучасних економіко-правових відносин у нашій країні неможливі без підвищення якості освіти громадян України. Сьогодні в Україні більше 10 млн. осіб мають посвідчення водія, що становить майже третину активного населення країни. В майбутньому буде зростати не тільки їх кількість, але й необхідність у високому рівні підготовки, тому гостро стоїть потреба у кваліфікованих водіях.

Практичне завдання курсу – надати методичну допомогу майбутньому водію, ознайомити з основними формами, методами, прийомами та засобами правил дорожнього руху. У навчально-методичних рекомендаціях зроблена спроба максимально використати досягнення педагогічної науки з впровадження активних методів навчання, проектної технології навчання. Необхідність застосування прогресивних підходів у сучасній вищій освіті зумовлена очевидними тенденціями в освітній системі до повноцінного розвитку особистості здобувача, його підготовки до реальної діяльності. Вони забезпечують не тільки міцне засвоєння навчального матеріалу, але й інтелектуальний розвиток, комунікабельність, культуру учасника дорожнього руху, його моральні якості.

ПРАКТИЧНА РОБОТА №1

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ, ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ, ОБОВ'ЯЗКИ І ПРАВА УЧАСНИКІВ ДОРОЖНЬОГО РУХУ.

МЕТА: Вивчити загальні положення, терміни та визначення. Ознайомитись з обов'язками і правами учасників дорожнього руху.

Методичне забезпечення: плакати, тематичні карткизавдання, контрольні тестові картки-завдання, методичні посібники.

Завдання до роботи.

1. Опрацювати пункт 1 Правил: "Загальні положення, терміни та визначення".
2. Опрацювати пункт 2 Правил: "Обов'язки і права водіїв механічних транспортних засобів".
3. Опрацювати пункт 3 Правил: "Рух транспортних засобів зі спеціальними сигналами".
4. Опрацювати пункт 4 Правил: "Обов'язки і права пішоходів".
5. Опрацювати пункт 5 Правил: "Обов'язки і права пасажирів".
6. Опрацювати пункт 6 Правил: "Вимоги до водіїв мопедів і велосипедів".
7. Опрацювати пункт 7 Правил: "Вимоги до осіб, які керують гужовим транспортом, і погоничів тварин".
8. Вирішити 10-20 завдань за темою.

Порядок виконання роботи.

1. Записати тему, мету роботи, зміст її виконання.
2. Ознайомитись зі змістом інформаційного блоку.
3. Оформити письмовий звіт за наступними питаннями:
 - 3.1. Записати в робочий зошит результати рішення 10-20 завдань за темою "Загальні положення, терміни та визначення. Обов'язки і права учасників дорожнього руху".
 - 3.2. Пояснити виконані завдання.
 - 3.3. Записати в робочий зошит не менше 5 контрольних завдань за даною темою.
4. Дати усні відповіді на контрольні запитання.
5. Зробити висновки по роботі.

6. Виконати індивідуальне завдання за вказівкою викладача.

7. Захистити виконану практичну роботу.

Рекомендована література: [1, 2, 4, 5, 6, 10].

Теоритичні відомості.

Загальні положення, терміни та визначення Закон України "Про дорожній рух", Правила дорожнього руху як правова основа дорожнього руху, що має за мету створення безпечних умов для його учасників. Загальна структура і основні вимоги Правил дорожнього руху. Порядок введення обмежень у дорожньому русі, відповідність обмежень, інструкцій та інших нормативних актів вимогам Правил дорожнього руху. Постанова кабінету міністрів України від 10 жовтня 2001 р. № 1306 Про Правила дорожнього руху. Терміни та визначення, що містять Правила дорожнього руху. Обов'язки і права водіїв транспортних засобів, пішоходів і пасажирів. Обов'язки і права водіїв транспортних засобів перед виїздом на лінію та в дорозі. Обставини, при яких водієві забороняється керувати і передавати іншим особам керування транспортними засобами. Права і обов'язки водіїв транспортних засобів, що рухаються з увімкнутими проблісковими маячками і (або) спеціальним звуковим сигналом, виконуючи невідкладне службове завдання. Обов'язки інших водіїв щодо забезпечення безпеки руху транспортних засобів оперативних, а також дорожньоексплуатаційних служб. Обов'язки водіїв, причетних до дорожньотранспортної пригоди. Обов'язки та права пішоходів і пасажирів щодо забезпечення безпеки руху й особистого життя, правила поведінки для пішоходів і пасажирів. Вимоги до водіїв мопедів, велосипедів, осіб, які керують гужовим транспортом, і погоничів тварин. Віковий сенз і вимоги до водіїв велосипедів, мопедів, гужового транспорту та погоничів тварин. Технічний стан і обладнання вказаних транспортних засобів. Розміщення транспортних засобів на проїзній частині. Правила користування велосипедною доріжкою. Випадки, коли рух указаних транспортних засобів і прогін тварин забороняється. Небезпечні наслідки порушення вимог до руху велосипедів, мопедів, гужового транспорту і прогону тварин.

Питання для контролю та самоконтролю:

1. Які визначення містять Правила дорожнього руху?

2. Які особи являються учасниками дорожнього руху?
3. Які документи має мати при собі водій механічного транспортного засобу?
4. Що зобов'язаний виконати водій для забезпечення безпеки дорожнього руху?
5. Що заборонено водієві?
6. Які обов'язки водіїв, причетних до дорожньо-транспортної пригоди?
7. З якого віку надається право на керування мототранспортними засобами і мототолясками?
8. З якого віку надається право на керування автомобілями всіх видів, трамваями і тролейбусами?
9. Що має бути ввімкнено на транспортних засобах, які рухаються в супроводжуваній колоні?
10. Якщо на транспортному засобі, що рухається попереду колони, увімкнено пробліскові маячки синього і червоного або лише червоного кольору, з якими проблісковими маячками повинен замикати колону транспортний засіб?
11. Яким чином повинні рухатись пішоходи за межами населених пунктів?
12. Які вимоги ставляться до руху організованих груп людей по дорозі?
13. Які дії забороняються пішоходам?
14. Користуючись транспортним засобом, що повинні робити пасажиром?
15. Які дії забороняються пасажиром?
16. Які дії забороняються водіям мопедів і велосипедів?
17. З якого віку дозволяється рух на велосипедах?
18. З якого віку дозволяється рух на мопедах?
19. Якого кольору світлоповертачі мають бути спереду у мопедів та велосипедів?
20. Як повинні їхати водії мопедів та велосипедів, рухаючись групами?
21. Чи повинен бути обладнаний світлоповертачами гужовий віз?
22. Чи дозволяється особам, що керують гужовим транспортом, рухатись по дорогах для автомобілів?

ПРАКТИЧНА РОБОТА №2

РЕГУЛЮВАННЯ ДОРОЖНЬОГО РУХУ. ДОРОЖНІ ЗНАКИ ТА ЇХ ХАРАКТЕРИСТИКА.

МЕТА: Вивчити засоби та методи регулювання дорожнього руху, ознайомитись з дорожніми знаками та їх характеристиками.

Методичне забезпечення: плакати, тематичні карткизавдання, контрольні тестові картки-завдання, методичні посібники.

Завдання до роботи

1. Опрацювати тему "Регулювання дорожнього руху. Дорожні знаки та їх характеристика" за літературою.

2. Опрацювати пункт 8.1. Правил.

3. Опрацювати пункт 8.2. Правил.

4. Опрацювати пункт 8.3. Правил.

5. Опрацювати пункт 8.4. Правил.

6. Опрацювати пункт 33 Правил (додаток 1 до Правил дорожнього руху): Дорожні знаки (ДСТУ 4100-2002).

7. Записати значення та назви попереджувальних знаків.

8. Записати значення та назви знаків пріоритету.

9. Записати значення та назви заборонних знаків.

10. Записати значення та назви наказових знаків.

11. Записати значення та назви інформаційно-вказівних знаків.

12. Записати значення та назви знаків сервісу.

13. Вирішити 10-20 завдань за темою.

Порядок виконання роботи.

1. Записати тему, мету роботи, зміст її виконання.

2. Ознайомитись зі змістом інформаційного блоку.

3. Оформити письмовий звіт за наступними питаннями:

3.1. Записати в робочий зошит результати рішення 10-20 завдань за темою "Дорожні знаки та їх характеристика".

3.2. Пояснити виконані завдання.

3.3. Записати в робочий зошит не менше 5 контрольних завдань за даною темою.

4. Дати усні відповіді на контрольні запитання.

5. Зробити висновки по роботі.

6. Виконати індивідуальне завдання за вказівкою викладача.

7. Захистити виконану практичну роботу.

Рекомендована література: [3, 4, 5, 9, 12].

Теоритичні відомості.

Дорожні знаки та їх характеристика. Дорожні знаки та їх значення в загальній системі організації дорожнього руху, їх класифікація. Вимоги стандартів щодо встановлення знаків. Попереджувальні знаки Загальні ознаки. Призначення. Правила встановлювання знаків. Назва кожного знака, його значення та зона дії. Знаки, які повторюються, їх встановлення. Таблички, що застосовуються чи можуть застосовуватися із попереджувальними знаками. Вимоги до водія, що наближається до небезпечної ділянки дороги з установленим знаком. Знаки пріоритету. Призначення. Назва кожного знака, місце встановлення, зона дії. Вимоги до водія, який наближається до ділянки дороги з установленим знаком. Таблички, що застосовуються чи можуть застосовуватися із знаками пріоритету. Наслідки порушення вимог, уведених установленим знаком. Заборонні знаки. Загальні ознаки. Призначення. Назва кожного знака, місце встановлення, зона дії. Таблички, що застосовуються чи можуть застосовуватися із заборонними знаками. Вимоги до водія, що наближається до ділянки дороги з установленим заборонним знаком. Винятки, обумовлені Правилами. Наслідки порушення вимог, уведених установленим знаком. Наказові знаки. Загальні ознаки. Призначення. Назва кожного знака, місце встановлення, зона дії, вимоги і винятки, обумовлені Правилами. Таблички, що можуть застосовуватись із наказовими знаками. Наслідки порушення вимог, уведених установленим знаком. Інформаційно-вказівні знаки. Загальні ознаки. Призначення. Назва кожного знака, місце встановлення, зона дії. Таблички, що застосовуються чи можуть застосовуватись з інформаційно-вказівними знаками. Про що інформує чи на що вказує знак водієві, що наближається до ділянки дороги з тим чи іншим знаком. Знаки сервісу. Загальні ознаки. Призначення. Назва кожного знака, місце встановлення. Таблички, що застосовуються із знаками сервісу.

Питання для контролю та самоконтролю:

1. Як здійснюється регулювання дорожнього руху?
2. Який фон мають тимчасові дорожні знаки?
3. Який вид регулювання дорожнього руху має перевагу і над яким?
4. На які групи поділяються дорожні знаки?
5. Яке призначення попереджувальних знаків?
6. Яку форму мають попереджувальні знаки?
7. Що означає цифра на знаку 1.6: "Крутий підйом"?
8. Коли дублюються знаки 1.27: "Залізничний переїзд із шлагбаумом" та 1.28: "Залізничний переїзд без шлагбаума"?
9. Яке призначення знаків пріоритету?
10. Яка кількість знаків пріоритету і перерахуйте їх?
11. На якій відстані перед перехрестям встановлюються знаки пріоритету?
12. Яке призначення заборонних знаків?
13. Яку форму мають заборонні знаки?
14. Яку дію можна виконати перед знаком 3.24: "Розворот заборонено"?
15. Які транспортні засоби дозволено обганяти при дії знака 3.25: "Обгін заборонено"?
16. На які транспортні засоби не поширюється дія знаків 3.1, 3.2, 3.21-3.24, 3.34?
17. На які транспортні засоби не поширюється дія знака 3.3?
18. Яке призначення наказових знаків?
19. Яку форму мають наказові знаки та яка їх кількість?
20. На які транспортні засоби не поширюється дія знака 4.11: "Рух легкових автомобілів"?
21. Яке призначення знаків інформаційно-вказівних знаків?
22. З якою швидкістю дозволено рух при дії знака 5.31: "Житлова зона"?
23. Яке призначення знаків сервісу та табличок?

ПРАКТИЧНА РОБОТА №3

РЕГУЛЮВАННЯ ДОРОЖНЬОГО РУХУ. ДОРОЖНЯ РОЗМІТКА ТА ДОРОЖНЄ ОБЛАДНАННЯ.

МЕТА: Ознайомитись з дорожньою розміткою та їх характеристиками. Розглянути види дорожньої розмітки. Вивчити колір і умови застосування кожного виду розмітки. Ознайомитись з дорожнім обладнанням та його характеристиками.

Методичне забезпечення: плакати, тематичні картки-завдання, контрольні тестові картки-завдання, методичні посібники.

Завдання до роботи.

1. Опрацювати тему "Регулювання дорожнього руху. Дорожня розмітка та дорожнє обладнання" за літературою.
2. Опрацювати пункт 8.5. Правил.
3. Опрацювати пункт 8.6. Правил.
4. Опрацювати пункт 34 Правил (додаток 2 до Правил дорожнього руху): Дорожня розмітка (ДСТУ 2584-94).
5. Записати значення горизонтальної розмітки та назви типів ліній.
6. Записати кольори, якими позначаються лінії горизонтальної розмітки.
7. Записати значення вертикальної розмітки та назви типів ліній.
8. Записати види дорожнього обладнання.
9. Вирішити 10-20 завдань за темою.

Порядок виконання роботи:

1. Записати тему, мету роботи, зміст її виконання.
2. Ознайомитись зі змістом інформаційного блоку.
3. Оформити письмовий звіт за наступними питаннями:
 - 3.1. Записати в робочий зошит результати рішення 10-20 завдань за темою "Регулювання дорожнього руху. Дорожні знаки та їх характеристика".
 - 3.2. Пояснити виконані завдання.
 - 3.3. Записати в робочий зошит не менше 5 контрольних завдань за даною темою.
4. Дати усні відповіді на контрольні запитання.
5. Зробити висновки по роботі.

6. Виконати індивідуальне завдання за вказівкою викладача.

7. Захистити виконану практичну роботу.

Рекомендована література: [3, 4, 5, 9, 12].

Теоритичні відомості.

Дорожня розмітка та її характеристика. Дорожня розмітка та її значення в загальній системі організації дорожнього руху. Класифікація розмітки. Горизонтальна розмітка. Призначення горизонтальної розмітки. Колір і умови застосування кожного виду розмітки. Дії водіїв відповідно до вимог розмітки. Вертикальна розмітка. Призначення вертикальної розмітки. Колір і умови застосування кожного виду розмітки. Написи та інші позначення на проїзній частині. Дії водіїв відповідно до вимог розмітки. Дорожнє обладнання та його характеристика. Дорожнє обладнання як засіб забезпечення регулювання дорожнього руху на небезпечних ділянках доріг. Огородження, світлове сигнальне обладнання, направляючі пристрої, попереджувальні світлові тумби та інше обладнання.

Питання для контролю та самоконтролю:

1. На які види поділяється дорожня розмітка?
2. Яке призначення горизонтальної розмітки?
3. Яким чином наноситься горизонтальна розмітка?
4. Для чого застосовується розмітка 1.1: "Вузька суцільна лінія"?
5. Що позначає дорожня розмітка 1.2: "Широка суцільна лінія", яка її ширина?
6. Що являє собою горизонтальна розмітка 1.3 і для чого вона призначена?
7. Охарактеризуйте дорожню розмітку 1.5.
8. Що позначає розмітка 1.12: "Стоп-лінія"?
9. Яка розмітка позначає нерегульований пішохідний перехід?
10. В якому разі дозволяється перетинати лінію 1.2.
11. З якого боку дозволяється перетинати лінії 1.5-1.8?
12. Яке призначення вертикальної розмітки?
13. Якого кольору вертикальна розмітка 2.1?
14. Якого кольору вертикальна розмітка 2.2?
15. Охарактеризуйте вертикальну розмітку 2.5.

16. Які інженерні засоби відносяться до дорожнього обладнання?

ПРАКТИЧНА РОБОТА №4
РЕГУЛЮВАННЯ ДОРОЖНЬОГО РУХУ ЗА ДОПОМОГОЮ
СВІТЛОФОРІВ І СИГНАЛІВ РЕГУЛЮВАЛЬНИКА.

МЕТА: Вивчити засоби та методи регулювання дорожнього руху за допомогою світлофорів і сигналів регулювальника.

Методичне забезпечення: плакати, тематичні карткизавдання, контрольні тестові картки-завдання, методичні посібники.

Завдання до роботи

1. Опрацювати тему "Регулювання дорожнього руху за допомогою світлофорів і сигналів регулювальника" за літературою.
2. Опрацювати пункт 8.7. Правил.
3. Записати значення сигналів світлофора.
4. Опрацювати пункт 8.8. Правил.
5. Записати значення сигналів регулювальника.
6. Опрацювати пункт 8.9. Правил.
7. Опрацювати пункт 8.10. Правил.
8. Опрацювати пункт 8.11. Правил.
9. Опрацювати пункт 8.12. Правил.
10. Опрацювати додаток 3 до Правил дорожнього руху (світлофори).
11. Записати види світлофорів
12. Вирішити 10-20 завдань за темою.

Порядок виконання роботи

1. Записати тему, мету роботи, зміст її виконання.
2. Ознайомитись зі змістом інформаційного блоку.
3. Оформити письмовий звіт за наступними питаннями:
 - 3.1. Записати в робочий зошит результати рішення 10-20 завдань за темою "Регулювання дорожнього руху за допомогою світлофорів і сигналів регулювальника".
 - 3.2. Пояснити виконані завдання.

3.3. Записати в робочий зошит не менше 5 контрольних завдань за даною темою.

4. Дати усні відповіді на контрольні запитання.

5. Зробити висновки по роботі.

6. Виконати індивідуальне завдання за вказівкою викладача.

7. Захистити виконану практичну роботу.

Рекомендована література: [3, 4, 5, 9, 12].

Теоритичні відомості.

Регулювання дорожнього руху за допомогою світлофорів і сигналів регулювальника Засоби регулювання дорожнього руху. Типи світлофорів, їх призначення. Значення сигналів світлофора. Обов'язок учасників руху діяти відповідно до сигналів світлофора. Світлофори, що мають сигнали біло-місячного кольору. Реверсивні світлофори. Світлофори, що регулюють рух пішоходів. Регулювання руху трамваїв, а також інших маршрутних транспортних засобів, котрі рухаються по відокремленій смузі. Організація дорожнього руху за допомогою світлофорів. Значення сигналів регулювальника для учасників дорожнього руху. Обов'язки учасників руху діяти відповідно до сигналіврегулювальника. Дії водіїв і пішоходів у випадках, коли на перехресті значення сигналів світлофорів та регулювальника суперечливі.

Значення сигналів регулювальника:

а) руки витягнуті в сторони, опущені або права рука зігнута перед грудьми: з лівого і правого боків – дозволено рух трамвая прямо, нерейковим транспортним засобам – прямо і праворуч; пішоходам дозволено переходити проїзну частину за спиною та перед грудьми регулювальника; з боку грудей і спини – рух усіх транспортних засобів і пішоходів заборонено;

б) права рука витягнута вперед: з лівого боку – дозволено рух трамвая ліворуч, нерейковим транспортним засобам – у всіх напрямках; пішоходам дозволено переходити проїзну частину за спиною регулювальника; з боку грудей – усім транспортним засобам дозволено рух лише праворуч; з правого боку та спини – рух усіх транспортних засобів заборонено; пішоходам дозволено переходити проїзну частину за спиною регулювальника;

в) рука піднята вгору: рух усіх транспортних засобів і пішоходів заборонено в усіх напрямках.

Питання для контролю та самоконтролю

1. Яке призначення світлофорів?
2. Які типи світлофорів застосовуються для регулювання дорожнього руху?
3. Які значення мають сигнали світлофора?
4. Яке значення мають два жовтих миготливих сигнали?
5. Які дії водіїв і пішоходів в залежності від сигналів світлофорів?
6. Які світлофори застосовуються для регулювання руху на залізничних переїздах?
7. Що є сигналом регулювальника?
8. Які сигнали регулювальника застосовуються для регулювання дорожнього руху?
9. Якщо рука регулювальника піднята вгору, яким транспортним засобам дозволено рух і в яких напрямках?
10. Якщо руки витягнуті в сторони, в якому напрямку дозволено рух з лівого і правого боків?
11. Якщо руки витягнуті в сторони, в якому напрямку дозволено рух з боку грудей і спини?
12. Якщо права рука витягнута вперед, в якому напрямку дозволено рух з лівого боку?
13. Якщо права рука витягнута вперед, в якому напрямку дозволено рух з правого боку?
14. Якщо права рука витягнута вперед, в якому напрямку дозволено рух з боку грудей?
15. При якому сигналі регулювальника пішоходам дозволено проходити проїзну частину за спиною та перед грудьми регулювальника з лівого боку?
16. При якому сигналі регулювальника транспортним засобам дозволено рух лише праворуч з боку грудей?
17. За допомогою чого подається вимога про зупинку працівником міліції?
18. При якому сигналі регулювальника рух усіх транспортних засобів заборонено?

ПРАКТИЧНА РОБОТА №5

РУХ, ЗУПИНКА І СТОЯНКА ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ.

МЕТА: ознайомитись з призначенням попереджувальних сигналів та правилами подачі сигналів. Вивчити порядок руху транспортних засобів та правила зупинки і стоянки. Ознайомитись з умовами вибору швидкості руху, дистанції та інтервалу. Вивчити порядок та умови зустрічного роз'їзду.

Методичне забезпечення: плакати, тематичні карткизавдання, контрольні тестові картки-завдання, методичні посібники.

Завдання до роботи.

1. Опрацювати тему "Рух, зупинка і стоянка транспортних засобів" за літературою.
2. Опрацювати пункт 9 Правил: "Попереджувальні сигнали".
3. Опрацювати пункт 10 Правил: "Початок руху та зміна його напрямку".
4. Опрацювати пункт 11 Правил: "Розташування транспортних засобів на дорозі".
5. Опрацювати пункт 12 Правил: "Швидкість руху".
6. Опрацювати пункт 13 Правил: "Дистанція, інтервал, зустрічний роз'їзд".
7. Опрацювати пункт 14 Правил: "Обгін".
8. Опрацювати пункт 15 Правил: "Зупинка і стоянка".
9. Вирішити 10-20 завдань за темою.

Порядок виконання роботи

1. Записати тему, мету роботи, зміст її виконання.
2. Ознайомитись зі змістом інформаційного блоку.
3. Оформити письмовий звіт за наступними питаннями:
 - 3.1. Записати в робочий зошит результати рішення 10-20 завдань за темою "Рух, зупинка і стоянка транспортних засобів".
 - 3.2. Пояснити виконані завдання.
 - 3.3. Записати в робочий зошит не менше 5 контрольних завдань за даною темою.
4. Дати усні відповіді на контрольні запитання.
5. Зробити висновки по роботі.

6. Виконати індивідуальне завдання за вказівкою викладача.

7. Захистити виконану практичну роботу.

Рекомендована література: [3, 4, 5, 9, 12].

Теоритичні відомості.

Попереджувальні сигнали. Види і призначення попереджувальних сигналів. Правила подачі сигналів світловими покажчиками або рукою. Випадки, під час яких дозволяється подавання звукових сигналів і сигналів світлом фар. Позначення транспортного засобу ближнім світлом фар або протитуманними фарами. Випадки, коли обов'язкове увімкнення аварійної світлової сигналізації. Небезпечні наслідки порушення правил подавання попереджувальних сигналів. Порядок руху, зупинка і стоянка транспортних засоби. Початок руху, зміна напрямку руху Обов'язки водіїв перед початком руху, перестроюванням, поворотами і розворотами на перехресті та поза перехрестями. Правила використання смуг гальмування та розгону. Обов'язки водіїв у випадках, коли траєкторії руху транспортних засобів перетинаються, а черговість руху не обумовлена. Порядок руху заднім ходом. Місця, в яких забороняється розворот. Небезпечні наслідки порушення правил початку руху і зміні напрямку руху. Розташування транспортних засобів на проїзній частині Визначення кількості смуг для руху нерейкових транспортних засобів. Вимоги до розташування транспортних засобів на проїзній частині поза населеними пунктами, в населених пунктах, на дорогах з двостороннім рухом, які мають три, чотири і більше смуг. Випадки, коли дозволяється рух по трамвайних коліях. Повороти на дорогу і рух на дорозі з реверсивним рухом. Рух по тротуарах і пішохідних доріжках. Небезпечні наслідки порушення правил розташування транспортних засобів на проїзній частині. Швидкість руху, дистанція та інтервал Фактори й обставини, в залежності від яких водій вирішує, з якою швидкістю має рухатись транспортний засіб, забезпечуючи безпеку руху. Обмеження швидкості руху в житлових і пішохідних зонах, у населених пунктах, поза населеними пунктами, на автомагістралях, для різних категорій транспортних засобів, під час буксирування механічних транспортних засобів і причепів вантажними автомобілями і тракторами, для водіїв, стаж роботи яких менше двох років. Розпізнавальні знаки обмеження швидкості руху. Умови, під час яких швидкість руху транспортних засобів на окремих ділянках може бути збільшена.

Заборони, пов'язані з швидкістю руху. Безпечні дистанція та інтервал між транспортними засобами, що рухаються. Вимоги до водіїв тихохідних і великовантажних транспортних засобів. Вимоги водіїв у разі виникнення перешкоди або небезпеки для руху. Небезпечні наслідки порушення правил швидкості руху, дистанції та інтервалу. Зустрічний роз'їзд і обгін Зустрічний роз'їзд, правила його виконання. Умови, під час виконання яких дозволяється обгін. Порядок обгону. Місця, де обгін забороняється. Вимоги до водіїв, транспортні засоби яких рухаються з малою швидкістю, а обгін їх неможливий. Небезпечні наслідки порушення правил зустрічного роз'їзду й обгону. Зупинка і стоянка. Загальні правила виконання зупинки і стоянки та їх способи. Умови, під час яких водій може залишати транспортний засіб на зупинці і стоянці. Стоянка біля тротуару і на тротуарах. Місця, в яких заборонені зупинка і стоянка, а в яких – тільки стоянка. Вимоги до водія під час вимушеної зупинки і стоянки. Небезпечні наслідки порушення правил зупинки і стоянки.

Питання для контролю та самоконтролю.

1. Які є види попереджувальних сигналів?
2. В яких випадках водій повинен подавати сигнали світловими покажчиками повороту?
3. У разі несправності світлових покажчиків повороту чим подаються сигнали руху?
4. На якій відстані потрібно подавати сигнали покажчиками повороту?
5. В яких випадках має бути ввімкнене ближнє світло фар в світлу пору доби?
6. В яких випадках є обов'язковим увімкнення аварійною світлової сигналізації?
7. На якій відстані встановлюється знак аварійної зупинки?
8. В яких місцях забороняється розворот?
9. Які вимоги ставляться до водіїв тихохідних і великовантажних транспортних засобів?
- 10.3 якою швидкістю дозволяється рух транспортних засобів у населених пунктах?
- 11.3 якою швидкістю дозволяється рух транспортних засобів у житлових і пішохідних зонах?
- 12.3 якою швидкістю дозволяється буксирувати транспортні засоби?

13. За яких умов водій може залишати транспортний засіб на зупинці і стоянці?

14. Які безпечні дистанція та інтервал між транспортними засобами, що рухаються?

15. Як дозволяється виконувати обгін нерейкових транспортних засобів?

16. В яких випадках заборонено обгін?

17. Де забороняється зупинка?

18. Де забороняється стоянка?

19. На якій відстані від залізничних переїздів дозволяється стоянка?

ПРАКТИЧНА РОБОТА №6

ПРОЇЗД ПЕРЕХРЕСТЬ.

МЕТА: ознайомитись з видами і ознаками перехресть. Вивчити порядок і черговість руху на регульованих перехрестях. Вивчити порядок і черговість руху на нерегульованих перехрестях.

Методичне забезпечення: плакати, тематичні картки-завдання, контрольні тестові картки-завдання, методичні посібники.

Завдання до роботи

1. Опрацювати тему "Проїзд перехресть".
2. Опрацювати пункти 16.1-16.4 Правил: "Проїзд перехресть".
3. Записати визначення регульованого перехрестя.
4. Записати визначення нерегульованого перехрестя.
5. Опрацювати пункти 16.5-16.10 Правил: "Регульовані перехрестя".
6. Опрацювати пункти 16.11-16.15 Правил: "Нерегульовані перехрестя".
7. Розібрати нерегульоване перехрестя нерівнозначних доріг, пункт 16.11 Правил дорожнього руху.
8. Розібрати нерегульоване перехрестя рівнозначних доріг, пункт 16.12 Правил дорожнього руху.
9. Вирішити 10-20 завдань за темою.

Порядок виконання роботи.

1. Записати тему, мету роботи, зміст її виконання.

2. Ознайомитись зі змістом інформаційного блоку.

3. Оформити письмовий звіт в зошиті за наступними питаннями:

3.1. Записати в робочий зошит результати рішення 10-20 завдань за темою "Проїзд перехресть".

3.2. Пояснити виконані завдання.

3.3. Записати в робочий зошит не менше 5 контрольних завдань за даною темою.

4. Дати усні відповіді на контрольні запитання.

5. Зробити висновки по роботі.

6. Виконати індивідуальне завдання за вказівкою викладача.

7. Захистити виконану практичну роботу.

Рекомендована література: [3, 4, 5, 9, 12].

Теоритичні відомості.

Проїзд перехресть Види й ознаки перехресть. Загальні правила руху праворуч чи ліворуч на перехресті. Випадки, коли забороняється виїжджати на перехрестя. Регульовані перехрестя Порядок і черговість руху на регульованих перехрестях. Правила проїзду перехресть, де діють світлофори з додатковими секціями. Взаємодія сигналів світлофора, регулювальника і дорожніх знаків. Нерегульовані перехрестя Правила проїзду перехресть, створених рівнозначними і нерівнозначними дорогами. Черговість проїзду, якщо головна дорога змінює напрямок на перехресті. Випадки проїзду перехресть, коли водій не може визначити головну дорогу, а знаків пріоритету немає. Небезпечні наслідки порушення правил проїзду перехресть.

Питання для контролю та самоконтролю:

1. Які є види перехресть?

2. Яка послідовність взаємодії сигналів світлофора, регулювальника і дорожніх знаків?

3. Про що свідчить миготливий сигнал світлофора(жовтого кольору, червоного кольору)?

4. Які дії водія у випадку, коли водій не може визначити головну дорогу?

5. Яка черговість проїзду перехресть, створених рівнозначними дорогами?

6. Яка черговість проїзду, якщо головна дорога змінює напрямок на перехресті?

7. Якщо зелений сигнал світлофора дозволяє одночасно рух трамвая і нерейкових транспортних засобів, хто з них має перевагу?
8. Які перехрестя вважаються регульованими?
9. Які перехрестя вважаються нерегульованими?
10. Чи дозволяється виїжджати на перехрестя, якщо утворився затор?

ПРАКТИЧНА РОБОТА №7

ОСОБЛИВІ УМОВИ РУХУ.

МЕТА: ознайомитись з правилами проїзду пішохідних переходів, зупинок маршрутних транспортних засобів і залізничних переїздів. Ознайомитись з правилами користування зовнішніми світловими приладами. Вивчити умови та правила перевезення людей та вантажів. Розглянути вимоги до навчальної їзди. Ознайомитись з порядком руху у колонах, житловій зоні, по автомагістралях і дорогах для автомобілів.

Методичне забезпечення: плакати, тематичні карткизавдання, контрольні тестові картки-завдання, методичні посібники.

Завдання до роботи:

1. Опрацювати тему "Особливі умови руху".
2. Опрацювати пункт 17 Правил: "Переваги маршрутних транспортних засобів".
3. Опрацювати пункт 18 Правил: "Проїзд пішохідних переходів і зупинок транспортних засобів".
4. Опрацювати пункт 19 Правил: "Користування зовнішніми світловими приладами".
5. Опрацювати пункт 20 Правил: "Рух через залізничні переїзди".
6. Опрацювати пункт 21 Правил: "Перевезення пасажирів".
7. Опрацювати пункт 22 Правил: "Перевезення вантажу".
8. Опрацювати пункт 23 Правил: "Буксирування та експлуатація транспортних составів".
9. Опрацювати пункт 24 Правил: "Навчальна їзда".
10. Опрацювати пункт 25 Правил: "Рух транспортних засобів у колонах".
11. Опрацювати пункт 26 Правил: "Рух у житловій та пішохідній зоні".

12.Опрацювати пункт 27 Правил: "Рух по автомагістралях і дорогах для автомобілів".

13.Опрацювати пункт 28 Правил: "Рух по гірських дорогах і на крутих спусках".

14.Опрацювати пункт 29 Правил: "Міжнародний рух".

15.Вирішити 10-20 завдань за темою.

Порядок виконання роботи.

1. Записати тему, мету роботи, зміст її виконання.

2. Ознайомитись зі змістом інформаційного блоку.

3. Оформити письмовий звіт в зошиті за наступними питаннями:

3.1. Записати в робочий зошит результати рішення 10-20 завдань за темою "Особливі умови руху".

3.2. Пояснити виконані завдання.

3.3. Записати в робочий зошит не менше 5 контрольних завдань за даною темою.

4. Дати усні відповіді на контрольні запитання.

5. Зробити висновки по роботі.

6. Виконати індивідуальне завдання за вказівкою викладача.

7. Захистити виконану практичну роботу.

Рекомендована література:[3, 4, 5, 9, 12].

Теоритичні відомості.

Проїзд пішохідних переходів, зупинок маршрутних транспортних засобів і залізничних переїздів. Переваги маршрутних транспортних засобів Види пішохідних переходів і зупинок маршрутного транспорту. Порядок руху через пішохідні переходи і повз зупинки маршрутних транспортних засобів. Вимоги до водія, який наближається до транспортного засобу з розпізнавальним знаком "Діти", що зупинився з увімкнутою аварійною сигналізацією. Небезпечні наслідки порушення правил руху через пішохідні переходи і повз зупинки маршрутних транспортних засобів. Різновидності залізничних переїздів. Вимоги правил безпеки і порядок руху транспортних засобів через залізничний переїзд Інформація, якою повинен керуватися водій під час руху через переїзд. Випадки, коли забороняється рух через переїзд. Дії водія під час вимушеної зупинки на переїзді. Небезпечні наслідки порушення правил

руху через залізничний переїзд. Переваги маршрутних транспортних засобів, які розпочинають рух від позначених зупинок у населених пунктах та вимоги до їх водіїв. Вимоги правил щодо користування смугами на дорозі, позначеними дорожніми знаками 5.8 і 5.11 Правил дорожнього руху. Переваги трамваїв поза перехрестями. Небезпечні наслідки порушень цих вимог Правил дорожнього руху. Особливі умови руху. Користування зовнішніми світловими приладами Особливості руху транспортних засобів у темну пору доби або в інших умовах недостатньої видимості, а також у тунелях. Правила користування ближнім і дальнім світлом фар, габаритними і стоянковими вогнями. Дії водія при осліпленні. Правила користування протитуманними фарами і ліхтарями, фареюпрожектором і фарею-шукачем, розпізнавальним знаком автопоїзда. Буксирування й експлуатація транспортних засобів Способи буксирування транспортних засобів. Умови і порядок буксирування механічних транспортних засобів на гнучкому і жорсткому зчепленні та методом часткового навантаження. Випадки, коли буксирування забороняється. Перевезення людей під час буксирування транспортних засобів. Навчальна їзда Умови, під час яких дозволяється навчальна їзда. Вимоги до учня, майстра навчання або особи, яка навчає керуванню транспортним засобом. Обладнання механічного транспортного засобу, на якому проводиться навчання. Початкове навчання керуванню транспортними засобами. Навчальна їзда на дорогах. Рух транспортних засобів у колонах Загальні вимоги до організації руху транспортних засобів у колоні. Установлення розпізнавальних знаків "Колона". Розташування транспортних засобів колони на проїзній частині, швидкість руху колони. Вимоги до водіїв транспортних засобів колони та іншого транспорту. Рух у житловій зоні Переваги пішоходів під час руху в житловій зоні. Особливі вимоги правил до водіїв під час користування дорогами в житловій зоні. Рух по автомагістралях і дорогах для автомобілів Автомагістралі і дороги для автомобілів, їх основні ознаки. Транспортні розв'язки на автомагістралях і дорогах для автомобілів. Вимоги Правил дорожнього руху щодо руху на автомагістралях і дорогах для автомобілів. Рух по гірських дорогах і на крутих спусках Основні ознаки гірських доріг і крутих спусків. Вимоги правил щодо руху на гірських дорогах і крутих спусках. Міжнародний рух Вимоги до водія і механічного транспортного засобу, що прибуває до України з іншої країни, а також водія – громадянина України, який виїжджає за кордон. Небезпечні наслідки порушення

вимог правил користування зовнішніми світловими приладами, буксирування й експлуатації транспортних составів, навчальної їзди, руху транспортних засобів у колоні, руху в житловій зоні, по автомагістралях і дорогах для автомобілів, а також руху по гірських дорогах і на крутих спусках. Перевезення людей та вантажу. Умови перевезення людей. Вимоги до водіїв і транспортних засобів. Перевезення дітей. Швидкість руху під час перевезення людей. Випадки, коли перевезення людей забороняється. Правила завантаження транспортного засобу й умови розміщення вантажу. Умови перевезення вантажу. Небезпечні наслідки порушення правил перевезення людей та вантажу.

Питання для контролю та самоконтролю.

1. Які дії водія, що наближається до нерегульованого пішохідного переходу?
2. Які дії водія, якщо проїжджу частину перетинає пішохід з вадами зору?
3. В яких випадках трамвай має переваги?
4. Які правила користування протитуманними фарами і ліхтарями?
5. Які світлові пристрої повинні бути ввімкнені у темну пору доби?
6. В яких випадках потрібно перемикати дальнє світло фар на ближнє?
7. Які правила користування фараю-прожектором і фараюшукачем?
8. В яких випадках забороняється рух через переїзд?
9. В яких випадках забороняється перевезення людей?
10. Яку кількість пасажирів дозволяється перевозити в кузові вантажного автомобіля?
11. За яких умов дозволяється перевезення вантажу?
12. Яким чином здійснюється буксирування транспортних засобів?
13. Які умови використання гнучкого зчеплення під час буксирування?
14. В яких випадках забороняється буксирування?
15. Яким має бути вік особи, яка навчається водінню автомобіля?
16. Яким вимогам потрібен відповідати механічний транспортний засіб, на якому проводиться навчання?
17. Як повинні рухатись транспортні засоби в колоні?
18. Що забороняється учасникам дорожнього руху у житловій зоні?
19. Рух яких транспортних засобів забороняється на автомагістралях і дорогах для автомобілів?

20.Що забороняється на гірських дорогах?

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Загальні положення та терміни: автомобільна дорога (вулиця), житлова зона, автомагістраль, дорога для автомобілів.

2. Пояснити терміни: механічний транспортний засіб, автобус, мікроавтобус, легковий та вантажний автомобілі, велосипед, мопед, мотоцикл.

3. Пояснити терміни: безпечна дистанція, безпечна швидкість, безпечний інтервал.

4. Пояснити терміни: буксирування, обгін, причеп, тротуар, узбіччя.

5. Пояснити терміни: видимість в напрямку руху, дорожня обстановка, дорожні умови, недостатня видимість.

6. Пояснити терміни: населений пункт, перехрестя, пішохідний перехід, пішохідна та велосипедна доріжки, залізничний переїзд.

7. Пояснити терміни: учасник дорожнього руху, водій, власник транспортного засобу, пішохід, пасажир, регулювальник.

8. Пояснити терміни: проїзна частина, полоса руху, естакада, міст, шляхопровід, трамвайна колія.

9. Пояснити терміни: зупинка, стоянка, вимушена зупинка, обгін, випередження.

10. Пояснити терміни: головна дорога, крайнє положення, узбіччя, прилягаюча територія.

11. Пояснити терміни: гальмівний шлях, дати перевагу в русі, небезпека для руху, недостатня видимість.

12. Пояснити терміни: гальмівний шлях, дати перевагу в русі, небезпека для руху, недостатня видимість.

13. Права водіїв механічних транспортних засобів.

14. Обов'язки водіїв механічних транспортних засобів.

15. Дії водія при скоєнні ДТП.

16. Рух транспортних засобів зі спеціальними сигналами.

17. Обов'язки та права пішоходів.

18. Обов'язки та права пасажирів.

19. Вимоги до водіїв мопедів і велосипедів.

20. Вимоги до осіб, які керують гужовим транспортом і погоничів тварин.
21. Типи та призначення інженерно-технічних засобів регулювання дорожнього руху.
22. Типи світлофорів. Сигнали світлофорів.
23. Сигнали регулювальника.
24. Попереджувальні сигнали.
25. Правила користування ближнім світлом фар.
26. Вимоги до користування аварійною сигналізацією.
27. Вимоги до водія на початку руху та при зміні його напрямку.
28. Розташування транспортних засобів на проїзній частині.
29. Швидкість руху.
30. Дистанція, інтервал, зустрічний роз'їзд.
31. Обгін. Умови, за яких забороняється обгін транспортних засобів.
32. Зупинка і стоянка транспортних засобів.
33. Умови, за яких заборонена зупинка та виключення з них.
34. Умови, за яких забороняється стоянка транспортних засобів та виключення з них.
35. Проїзд нерегульованих перехресть.
36. Правила проїзду регульованих перехресть.
37. Переваги маршрутних транспортних засобів.
38. Проїзд пішохідних переходів та зупинок маршрутних тр. засобів.
39. Правила користування зовнішніми світловими пристроями.
40. Правила проїзду залізничних переїздів.
41. Правила перевезення пасажирів.
42. Правила перевезення вантажів.
43. Буксирування і експлуатація транспортних засобів.
44. Навчальна їзда.
45. Рух транспортних засобів в колонах.
46. Вимоги до руху пішоходів у колонах.
47. Рух в житловій і пішохідній зонах.
48. Рух по автомагістралям і дорогам для автомобілів.
49. Рух по гірським дорогам і крутим спускам.

50. Міжнародний рух.
51. Номерні та розпізнавальні знаки на транспортних засобах.
52. Написи та позначення на транспортних засобах.
53. Загальні вимоги до технічного стану транспортних засобів.
54. Умови, за яких забороняється експлуатація транспортних засобів при несправностях гальмівної системи.
55. За яких умов в рульовому керуванні забороняється експлуатація транспортних засобів.
56. За яких умов стану зовнішніх світлових пристроїв та склоочисників забороняється експлуатація транспортних засобів.
57. За яких умов стану коліс і шин забороняється експлуатація транспортних засобів.
58. Вимоги до двигуна та інших елементів конструкції.
59. Умови, за яких забороняється подальший рух транспортних засобів.
60. Окремі питання, які потребують узгодження з Державтоінспекцією.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України Про дорожній рух (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 31, ст.338) <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3353-12/print1240078481602109>.
2. Департамент ДАІ МВС України. Режим доступу <http://www.sai.gov.ua/>.
3. Дерех З.Д. Правила дорожнього руху в цифрах: Навч. посібник /З.Д. Дерех, О.А. Тимовський. – К.: А.С.К., 2006. – 72 с.
4. Логвін Б.І. "Правила дорожнього руху" / Б.І. Логвін – Київ: "Видавництво А.С.К." – 2004.
5. Міленін О.Л. Коментарі до "Правил дорожнього руху України" / О.Л. Міленін, С.Г. Коломієць, В.Н. Зайченко, Ю.Є. Заворицький, В.Ф. Думник, З.Д. Дерех. – Київ: "Радуга". – 2002.
6. Міленін О.Л. Електронна версія екзаменаційних білетів ДАІ згідно з Правилами дорожнього руху України / О.Л. Міленін, С.Г. Коломієць, В.Н. Зайченко, Ю.Є. Заворицький, В.Ф. Думник, З.Д. Дерех. – Київ, 2002. Рекомендовані Міністерством освіти і науки України №1/11 - 3493 від 21 грудня 2000 р.

7.Постанова кабінету міністрів України від 10 жовтня 2001 р. № 1306 Про Правила дорожнього руху / Прем'єр-міністр України А.Кінах / Режим доступу:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF#n16>.

8.Собакаръ А.О. Основи безпеки дорожнього руху: Навч.посіб. / А.О. Собакаръ, Я.Д. Холмянський, С.М. Тараненко; за ред. В.М. Бесчастного. – К.: Знання, 2007. – 312 с.

9.Типові навчальний план і програми підготовки водіїв на право керування автотранспортними засобами категорій "В" і "С" / Міністерство освіти України. – К.: Виробничо-видавниче підприємство "КОМПАС", 2005. – 64 с.